

Slohovky aneb Trocha jarního moudra...

Duben začal nějak divně – válčilo se, krachovaly banky, přestal mi fungovat karburátor a taky mi přišla pozvánka na sraz mé někdejší třídy. Že prý máme 10 let po maturitě. Vida, maturita. O ní teď slyším pořád a zas je tak trochu moje, protože je moje třída, která maturuje. Až to skoro vypadalo, že právě kvůli maturitě bude po více než dvou letech chybět v časopise můj článek...

Kvůli písemným maturitám, přijímačkám, erupcím na Slunci, různým jiným divným věcem a hlavně mojí extrémní lenosti, jež mě zasáhla jako vedlejší produkt nedávno konaných třídních schůzek (zejména však vyplňování té hromady hlášení o pětkách a důtkách), jsme prosvihli uzávěrku (a to jsem ji prosím sám vyhlásil!). Říkal jsem si, že se z toho nějak vyližu. Pak jsem si ale řekl něco ve smyslu „Fuj, lhát je hnusné“ a přiznal se. Nikdo mi nevynadal. Divné. A tak jsem si dnes řekl, že napíšu zase o škole, i když tentokrát zdaleka nejen o ní.

Čtvrtáci psali slohovku z češtiny. Témata se mi líbila, a tak jsem (kromě té hodiny, kdy jsem v polovině své třídy zadával práci) přemýšlel nad tím, co bych ke kterému tématu napsal. Možná by mi to šlo, ale kdoví jak by to dopadlo, kdybych si to neopravoval sám. Myslel jsem taky na to, jak se sloh špatně hodnotí, jak je to těžké. Někdo třeba napíše charakteristiku o někom, koho nemůžu vystát, a já pak musím hodnotit jen objektivní věci. Zlatá matematika! Říkal jsem si, že být objektivní při opravování slohu je asi nemožné, ovšem měl bych se o to neustále snažit tím, že budu hodnotit jen zpracování obsahu a nikoli obsah samotný. Chtěl jsem si číst fotografický časopis, který jsem si za tím účelem přinesl, ovšem vůbec jsem se k tomu nedostal, protože jsem pořád přemýšlel a pořád jsem chtěl vidět do hlav všech těch písícih. Neviděl jsem pochopitelně nic.

A teď, když mám tady na stole písemky své třídy a mám je všechny přečtené, i když zatím nemám známky, připadá mi, že bych tohle asi nenapsal, že by mě to nenapadlo. A co je nejhorší, že o těch lidech, které denně vídám čtyři roky, vlastně moc

nevím. Nemůžu nic citovat, nemám to od autorů dovoleno. Ale rád bych věděl, jestli – alespoň někteří – psali o tom, co si opravdu myslí, a ne to, co mi chtějí *prodat* za dobrou známku.

Abych to vysvětlil: jestli prostě píší sami za sebe a nepřemýšlí nad tím, co se tzv. hodí a nehodí, nad tím, co podle nich chci a nechci číst.

Co je vlastně cílem maturitní slohové práce, potažmo možná jakékoli slohové práce nebo textu psaného za úkol? To, aby lidé zapsali své myšlenky a stáli si za nimi, nebo aby prostě účelově vygenerovali text, za který dostanou co nejlepší známku? Nejde jen o učitele a slohovky, jde také třeba o novináře, objektivitu a českou *předposranost* (promiňte to slovo, ale zkusíte najít nějaké opravdu funkční synonymum!), kdy si za názorem stojíme jen tehdy, když nic nehrozí, kdy předem přemýšlíme, co se nám může stát. Jde o to, že ve škole to všechno začíná. Slohovky mě možná taky přiměly k tomu, abych šel učit... Kdysi jsem na gymplu napsal slohovku o tom, že někteří lidé by neměli vůbec učit. Měla to být úvaha o škole a výchově. Uvedl jsem jména a důvody. Neurážel jsem, jen jsem prostě uvažoval. Byla to samozřejmě provokace a chtěl jsem vědět, co se stane. Profesorka češtiny mi řekla, že je to dobré a že mám v mnohém pravdu. Dostal jsem dvojku kvůli takovému dost nepovedenému souvětí, ale dostal jsem ji proto, že ta věta měla špatnou stavbu, a ne obsah. Vždycky na to myslím (a vzpomenu si i na paní profesorku, kterou jsem 10 let neviděl), když mám před sebou nějaký text, který mám opravit.

?!

Zkuste si odpovědět na otázky, které mě nad slohovými pracemi napadaly a které se týkají pisatelů i čtenářů, možná vám to půjde líp, než to šlo mně... Proč někteří lidé považují za nejlepší ten text, který s nimi souhlasí i v tom, co zatím neřekli? Proč někdo ještě skoro ve dvaceti letech neumí pravopis? Proč si někteří lidé myslí, že mají pořád pravdu a všemu rozumějí? Proč nelze být opravdu zcela objektivní? Proč někteří lidé projevují

svůj nesouhlas s druhým tím, že ho urážejí? Proč si tolik lidí zakládá na tak zbytečných věcech? Proč jsou někteří lidé hloupi? Proč si o některých lidech myslím, že jsou hloupi? Proč si o mně někdo myslí, že jsem hloupý? Proč se bojíme napsat o tématu, že se nám zdá prostě pitomé? Proč někteří lidé chtějí po žácích sáhodlouhé a hlavně zbytečné slohovky i v jiných předmětech než v češtině, proč jim říkají *esej*, když to *esej* není, proč se pletou do věcí, které neumějí, a proč si text, když už ho zadali, aspoň nepřečtou? Proč lidé tak málo diskutují? Proč se na to nevykašlu a neopravuju jako stroj?

Znám odpověď jen na tu poslední otázku. Nevykašlu se na to proto, že sloh je možnost diskuse, podaná ruka, přes kterou ale nesmím toho druhého mlátit jen proto, že mi podává něco, co se mi nelíbí. Sám za sebe musím konstatovat, že mnohem raději čtu práce, kde jsou chyby (ona ta čeština není tak křehká, aby z každé hrubky umírala...), ale kde jsou názory a myšlenky, s nimiž možná nesouhlasím, ale určitě je nemůžu podezřívát z toho, že jsou to slušně řečeno *fráze*, ve skutečnosti zkrátka a jednoduše *kecy*. Pořád říkám studentům, aby psali sami za sebe a fráze a kecy nechali jiným. Myslím, že se mi to do jisté míry daří a že je to zásluhou takové nepsané dohody. Rád s někým diskutuji, ale když ho nelze přesvědčit, nechám to být. Prostě si myslí něco jiného. Nebo nejsem tak dobrý, abych ho přesvědčil. Stejně tak i naopak.

nerozumím vůbec ničemu z toho, co mají

Ještě pořád je duben. Máme za sebou i praktickou maturitní zkoušku, u které mám pocity zcela jiného druhu než u slohovek. Tady mě vždycky napadne, že

studenti spočítat, zaúčtovat a tak. Uměl bych jen ten cizojazyčný dopis. Napadá mě taky to, že musí být dobrý pocit tu *praktickou* udělat. A ještě – to bych nesměl být já – mě tradičně napadá cosi o tom, že mě ukrutně šve kravata a oblek, ale že s tím prostě nemůžu nic dělat. Beru to tak, jako když jsem musel v družině vyšívát nějaký pěttroublý polštář. Co tě nezabije, to tě posílí.

Ještě pořád je duben. Když jsem si to po sobě teď přečetl, napadlo mě, že bych to měl smazat. Je to nějaké zmatené. Ale právě proto to nechám a vydám – protože já JSEM zmatený. Třeba tím, že nevím odpovědi na ty otázky, z nichž část jsem v předchozím textu vypsál. Jsem zmatený z toho, že je kdesi válka a nikdo se mě neptal, i když se válčí *jménem civilizace* a já jsem její součást (aspoň doufám). Jsem zmatený z toho, že někteří lidé jsou jiní, než jsem se domníval, že se mi

nelíbila poslední knížka, kterou jsem četl, že máme 10 let po maturitě a mně se nechce na ten sraz...

Vydám to taky proto, abych sám sobě dokázal, že když si něco myslím, je potřeba

o tom mluvit. Možná jsem chtěl taky vysvětlit, proč není dobré psát texty o ničem jen proto, abyste za ně dostali dobrou známku. Já za tento text nedostanu nic materiálního, ale o to nejde. Budu mít pocit, že aspoň víte, jak je těžké opravovat sloh. A tak dále.

Už nevím. A mějte se hezky.

Milan Sýkora
duben 2003